

*Шаров С. В.,**кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького**Скориця Д. В.,**учитель української мови і літератури
КЗ «Бурчацька загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів
імені Героя Радянського Союзу С. І. Носаль»
Михайлівської селищної ради
Михайлівського району Запорізької області*

СПЕЦИФІКА ХРОНОТОПУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ЗІРКИ МЕНЗАТЮК: ПОЕТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Анотація. Сучасна дитяча література збагачена творами відомих митців слова, які підняли її на новий етап творчого та художнього розвитку. У статті відображена специфіка хронотопу художніх творів для дітей Зірки Мезантюк, які користуються популярністю серед молоді. Увага приділяється поетологічним особливостям творів письменниці. Наголошено на тому, що до написання художніх творів письменниця підійшла ще в дитинстві, коли створила свою першу казку. Твори Зірки Мезантюк відтворюють органічний зв'язок із фольклорним матеріалом, дотримуються історично усталеної класифікації літературних творів за їх формою, обсягом, іншими ознаками. У дослідженні аналізуються збірки письменниці «Київські казки» та «Тисяча парасольок». Виявлено, що мова художніх творів Зірки Мезантюк проста й зрозуміла, позбавлена зайвих деталей, має живу поетичну душу. Її твори наближені до дитячого фольклору, образні й музикальні, насичені гумором та елементами гри. З'ясовано, що художні твори Зірки Мезантюк передбачають наявність конфлікту, оскільки в них помітні глибокі психологічні перипетії та колізії. Під час їх написання письменниця врахувала належність дитини до тієї чи іншої вікової групи. Її казки й оповідання визначаються дидактичністю, повчальністю, мають специфічну інтонацію, емоційне забарвлення. Письменниця часто звертає увагу на ілюстративний матеріал, висуваючи до нього досить чіткі вимоги. На основі аналізу сюжету «Як автобус мандрував», «Ярмарок» та інших казок на поетологічному рівні з'ясовано, що твори оптимістичні, характеризуються динамічно розгорнутими в часі подіями. Здебільшого художні твори Зірки Мезантюк призначені для дітей, однак можуть бути цікавими й дорослій аудиторії. Наголошено на тому, що реалізація поетикальних категорій у творах автора базується на традиційній українській ментальності, на зв'язку з народною казкою. У казках письменниці відтворюється своєрідність часопросторової структури через урбаністичні та фольклорно-міфологічні елементи (місто, золота пектораль, оперний театр, редакція газети тощо). У художніх творах наявні описи рідного краю, місцевості, чітко визначається місце розвитку подій.

Ключові слова: поетологічні особливості, казка, художній твір, поетика, хронотоп.

Постановка проблеми. Сучасна література для дітей характеризується творчою та кропіткою роботою багатьох майстрів слова, видатних художників уяви й образу. Митці підняли українську літературну дитячу творчість на новий щабель розвитку, гідно представили її як частинку європейської культури. Варто згадати імена таких письменників, які творили в царині дитячої літератури, як Всеволод Нестайко, Юрій Ярмиш, Наталія Забіла, Анатолій Костецький, Володимир Рутківський, Володимир Вакуленко та ін. Серед них почесне місце належить сучасній українській дитячій письменниці, майстрині з гострим пером Зірці Мезантюк. Вона є представником майстрів слова, які створюють сучасні дитячі літературні казки, сприяють розвитку художньо-образного мислення читачів.

Останнім часом усе частіше можна побачити твори, у яких органічно поєднано фольклор та історію. Такі художні тексти дають змогу говорити не лише про форму та зміст твору, а й про проблеми хронотопу, які частіше за все зринають на рівні часу та простору. Усна народна поетична творчість досить часто впливає на формування світогляду письменника, однак цілком упевнено можна стверджувати, що твори Зірки Мезантюк справді містять елементи фольклору та формують світогляд як дитячої аудиторії, так і дорослої. Означене питання сьогодні вивчене недостатньо. Тому вказана тема наукового дослідження є актуальною.

У сучасному літературознавстві все частіше можна знайти наукові праці, у яких представлена поетика та поетологія художніх творів письменників ХХІ століття. Аналізуючи малу прозу сучасних письменників на рівні поетики, критики мають на меті подати повний аналіз їхніх художніх текстів. Здебільшого це стосується малої прози Зірки Мезантюк, яка в оповіданнях та авторських казках уміло використовує фольклорні надбання людства та класифікує власні твори за історичним принципом побудови. Усталена класифікація сучасних художніх текстів за обсягом, формою та стилем дає змогу подавати аналіз і власну рецепцію на рівні сприйняття тексту читачами різної вікової категорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна українська література має значну кількість художніх творів і рецензій на них. Нині відомі дослідження творчості сучасної письмен-

ниці Зірки Мезантьок. Зокрема, у критичних працях сучасних дослідників висвітлюються питання аналізу творчого доробку письменниці з урахуванням специфіки написання творів для дітей: дисертації О. Перетятої «Творчість Зірки Мезантьок і українська література другої половини ХХ – початку ХІХ століття» (Черкаси, 2012), монографії В. Погрібної та Є. Чернявського «Специфіка української ментальності» (Запоріжжя, 2013), наукових розвідках Г. Смітюх і В. Стрілецького про український менталітет, С. Ушневич «Художня інтерпретація ідеологічного міфу в повісті Зірки Мезантьок «Як я руйнувала імперію» (Івано-Франківськ, 2018).

Незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень творчості Зірки Мезантьок, естетична природа творів для дітей письменниці до цього часу ще недостатньо досліджена. Літературознавці мало звертали уваги на проблему хронотопу в казках Зірки Мезантьок, що пов'язана з жанром і сюжетом, є структурантом художнього твору. Крім того, недостатньо досліджена розповідна модель естетичної комунікації письменниці.

Метою статті є дослідження специфіки художніх творів для дітей Зірки Мезантьок на поетологічному рівні.

Виклад основного матеріалу. Коли науковець або читач починає досліджувати твори письменників, то вони обов'язково простежують життєвий шлях митців, вплив різноманітних факторів на їхню творчість. А якщо автор створював шедеври для наймолодших читачів, не звернути увагу на його дитинство просто неможливо. Деякі письменники починають свою творчу кар'єру з того моменту, як навчилися говорити та зробили першу спробу вивести літери на папері. Навіть коли вони дорослішають, вони не зупиняються та продовжують мотивувати, виховувати й надихати на активність вимогливих, але всепоглинаючих дітей.

Саме такою перед нами постає Зірка Мезантьок – одна з найвідоміших і найулюбленіших письменниць сучасності. Талант до написання казок у майстрині з'явився ще в дитинстві. Зірка Мезантьок в одному з численних інтерв'ю розповіла історію початку її письменницького шляху: «Найперші мої твори були для дітей, бо я сама тоді була дитиною» [4]. Казкарка пам'ятає точну дату, коли почала писати – то був далекий 1963 рік, 14 жовтня. Учителька початкових класів задала домашнє завдання – переказати оповідання «Ліс восени». Під час його виконання дівчинка, яка тоді вчилася в другому класі, так захопилася оповіданням, що не помітила, як написала майже 8 сторінок тексту. Та ще й вигадала потім власну віршовану казку про кицю Мурку і дівчинку Ганну [2].

Відтоді Зірка Мезантьок пише твори для дітей і про дітей, хоча на її творчому шляху й були перерви. Після закінчення школи майбутня письменниця вступила на факультет журналістики Львівського університету ім. Івана Франка, а з 1977 року почала працювати кореспондентом газети «Радянська Україна»: «У поважній радянській газеті... я могла писати про здобутки митців і про розквіт художньої самодіяльності, але варто було написати про жадливий стан сільського клубу, як на мої публікації зробила передачу «ворожа» закордонна радіостанція, і радості з того було небагато...» [5].

Зірка зрозуміла, для того, щоб відчувати себе вільною, треба повернутися туди, де було «барвистіше, адже казка – то така чарівна одежа, в яку завжди можна вкласти щось правдиве і чесне» [4]. Тим паче авторка стала мамою чудової дівчинки, котра була й залишається першим читачем і поціновувачем її

казок. А зараз, за словами казкарки, вона апробовує нові твори на своєму чоловікові, котрий є також творчою людиною і розуміє її як ніхто інший.

Можна без кінця перераховувати здобутки Зірки Мезантьок у галузі дитячої літератури. У 1995 році вона стала членом Національної спілки письменників України, з 1997 року постійно друкується в журналах «Соняшник», «Барвінок», «Малаятко», у закордонному журналі «Веселка» (виходить у США та Словаччині). З 2004 року почала вести рубрику про визначні місця та святині України в освітній радіопередачі для школярів «АБЦ» Національного радіо. Письменниця є лауреатом Міжнародного літературного конкурсу у США, Літературної премії імені Лесі Українки, Літературної премії імені Наталі Забіли. Її казки стали справжніми взірцями в царині дитячої літератури, досі є популярними серед юних читачів та актуальними в наш час.

Можемо констатувати, що твори Зірки Мезантьок мають усі ознаки справжньої літератури для дітей [8, с. 357], адже в них наявний предметний конкретно-життєвий художній образ, визначається багата, точна, містка та емоційна мова, ліризм розповіді й динамічність розвитку сюжету. Мова кожної книги Зірки Мезантьок проста й зрозуміла, позбавлена зайвих деталей, легка, вільна, має живу поетичну душу. У творах письменниці наявні всі художні критерії літератури, яка призначена для читання дітей. Її твори наближені до дитячого фольклору, образні й музикальні, у них наявні елементи гри, вони насичені гумором.

Не можемо оминути й того, що письменниця «дотримується» всіх тих правил і норм, які визначають сучасні постмодерні тексти для дітей: має запозичені сюжети та образи, вибудовує свою модель часопростору (казково-міфологічну, фантастичну), «витримує» незмінність світобудови та правил гри, інтертекстуальність та інноваційність. Зірка Мезантьок приділяє велику увагу рисам цільової аудиторії, вміщує національні та інтернаціональні ідеї в тексти. У кожному її творі наявна фантазійність і художня реальність, позбавлена ідилії.

Поетологія творів Зірки Мезантьок для дітей базується на визначених особливостях. Можемо вказати на сюжетність наративу, утвердження етичних та естетичних норм. Дитяча письменниця досить часто вдається до використання історичних (навіть екзотичних) матеріалів у побудові тексту, через що він стає значно привабливішим своєю гостросюжетністю й насиченим цікавою інформацією. У текстах Зірки Мезантьок наявний предметний (конкретно-життєвий) художній образ. Звичайно ж, ніяк не відкидаємо своєрідний зв'язок жанру й тематики твору.

Твори для дітей зорієнтовані на мовні тенденції в літературному процесі. Письменниця використовує сучасні літературні прийоми, уживає розмовну лексику. Тексти Зірки Мезантьок передбачають наявність конфлікту, у них констатуємо глибокі психологічні перипетії та колізії. Зірка Мезантьок завжди враховує належність дитини до тієї чи іншої вікової групи, її казки й оповідання визначаються дидактичністю, повчальністю, мають специфічну інтонацію, емоційні характеристики. Письменниця завжди звертає увагу на ілюстративний матеріал, висуваючи до нього досить чіткі вимоги.

Актуальним є дослідження поетологічних особливостей і структури казок Зірки Мезантьок на матеріалі збірок «Київські казки» й «Тисяча парасольок». Казки циклу доповнюють

одна одну, утворюючи «художню мапу» культурних та історичних місць столиці. У кожному окремому творі є своя унікальна часопросторова структура, що репрезентована кризь провідні урбаністичні та фольклорно-міфологічні елементи: місто з його елементами (оперний театр, редакція газети), ярмарок, дорога, дім, редакція газети.

Столиця України, як місто-архетип з його надбаннями, стає центром розвитку подій у творах циклу «Київські казки». У Києві поєднано пам'ять про минуле й бурхливий вирій подій сьогодення, акцентується увага на національному та етнічному колориті міста.

Оригінальним та унікальним є хронотоп дороги в казці «Пектораль». Двоє друзів, Іван і Юрась, перебуваючи під враженням від побаченої в музеї золотої пекторалі, вирішують знайти справжні скарби. Іванко знав, що в Києві є дуже багато скарбів: «Вони тут траплялися чи не на кожній горі: давні монети, княжі прикраси, інша коштовна всячина» [3, с. 45–46].

Хлопці були впевнені, що золото можна було знайти «там, де жили князі і де вони поховані» [3, с. 46]. Та, щоб точно не помилитися, треба було зірвати цвіт папороті, тоді стане відомо все, що захочеш. Проте, за легендою, потрібна скатертину, на якій 12 разів святили паску. Інший варіант – чекати, доки скарб сам з'явиться у вигляді «миршавого козеня, шолудивого діда, здохлого kota» [3, с. 47]. Тому Іванко та Юрась обрали останній і вирушили до старого міста Ярослава на гору Олегівку. У дерезі хлопці знайшли kota «великого, з дебелими лапами і хвостом, як помело» [3, с. 50], поклали в пакет і щасливі пішли додому. Але ж, як перетворити його на золото, вони не знали. Поклали тварину до холодильника, у коробку з-під «Київського» торта, прочитали книжки, а потім розійшлися. Хоч Іванку та Юрасеві не вдалося перетворити kota на золото, вони не втратили надії знайти свою золоту пектораль.

Пошук пекторалі став провідним сакральним, магічним елементом хронотопу однойменної казки, адже під час мандрівки головні персонажі досліджували пам'ятки історії та культури рідного міста, читали багато українських оповідок про скарби й не полишили надію віднайти справжнє золото. Та вони вже це зробили, бо наше щасливе майбутнє неможливе без пам'яті про минуле та поваги до його надбань. У казці реальні історичні й культурні місця Києва в поєднанні з елементами міфичності та чарівності створюють єдину реалістично-фантастичну картину. Сюжет оповіді пронизаний мотивом тасмниці й пошуку, що додає відтінку загадковості. Усі події, мов намистинки, нанизані на нитку пригод та історій.

Оперний театр у творі «Солов'їна казочка» є транслятором ідеї про найвідомішу рису українського народу – пісенність. Молодий соловейко хоче почути, як люди «виспівують аж-аж» [3, с. 5] у театрі. Разом зі знаменитим старим птахом він «подався до театральної каси» [3, с. 5]. Адміністратор пропустив солов'їв і віддав їм найкращі місця у восьмому ряді, назвавши молодого птаха «маестро». Саме соловей в українському фольклорі та традиціях є символом свята, волі, весни, добра і кохання, а головне – високого натхнення й неперевершеного таланту. Казкарка провела паралель між талановитими українськими співаками та найдосконалішим співочим талантом серед птахів – солов'єм. Недарма ж ці птахи прилетіли до театру й захоплювалися співом артистів: «... співав чоловік у широких червоних шароварах, а соловейко слухав і дивувався... А тепер людський голос виповідав потаємне, у ньому

бриніла надія, гучав неспокій, часом тріпотіла туга, а то пробігався добродушний смішок» [3, с. 6].

Прилетівши на тополі, молодий птах сказав, що «люди в Києві – добрі співаки» [3, с. 8], а старий, досвідчений соловей відповів: «Тут пісенний край, а це його столиця. Тому й ми, солов'ї, маємо бути найспівучіші» [3, с. 8]. Обравши конкретне місце для розвитку подій – оперний театр, Зірка Мензатюк представила й вивела на перший план найголовнішу рису українського народу, рису нашого менталітету – талант до співу.

Редакція газети стала майданчиком для розвитку сюжету у творі «Казочка про голубів». Голуб і голубка, молода пара, шукають собі містечко для створення власного житла. І досить швидко його знаходять. Ідеальним місцем є редакція газети: «Думаю, це непогано, – вирішила голубка. – Журналісти – вчені люди, і наші голуб'ята, коли вилупляться, при них також чогось навчатися» [3, с. 10].

Подружжя облетіло аж три кімнати, щоб знайти найпрекраснішу з усіх них, «від підлоги до стелі закладену великими-превеликими книжками» [3, с. 13]. Попередні теж були непогані, але не мали головного – загишки та спокою. То дядечко головний редактор розсердився та вигнав їх, то відповідальний секретар промчався повз з гучно промовленою вимогою негайно написати полемічну статтю. А третя кімната не сподобалася голубці, бо там було дуже сумно.

Усе ж голуби знайшли місце для гнізда в архіві, куди час від часу забігали працівники редакції. А потім стали відомими на весь Київ, бо про них і маленьких голуб'ят написали статтю: «Наші діти й так знамениті: про них писала газета! Чудове діло – висиджувати діток у редакціях!» [3, с. 18]. Редакція газети – це ніби зменшене до одного будинку місто, з його швидким ритмом життя. А голуби, як будь-яка молода родина, намагаються знайти своє місце та створити комфортні умови для щасливого майбутнього своїх дітей.

По-справжньому унікальними є особливості казки «Як автобус мандрував». Авторка яскраво описує шлях, яким подорожував автобус: «Його колеса добре знали й асфальт, і кам'яністі гірські шляхи, адже бігав він з далекого села до Коломиї...»; «Він їхав і їхав, лісова дорога ставала все вужчою і майже губилася в траві, чагарі обабіч зводились усе щільнішою стіною» [1]. Динамізм є характерною ознакою цієї казки для дітей. У творі репрезентовано всі події через рух, читач постійно співпереживає автобусу, хвилюється, чи доїде він додому. Час у цій казці лінійний, але точний період не вказано. Простір є необмеженим, проте наявні описи природи та ландшафтів, які дають змогу уявити читачеві колорит української гірської місцевості та красу зоряного неба.

Хронотоп справжнього народного ярмарку репрезентовано в однойменній казці «Ярмарок». З перших слів Зірка Мензатюк занурює читача в атмосферу метушні та знову ж таки безперервного руху: «Пробудився зайчик, чує – хурчуть мотори, шуркотять колеса, їдуть, їдуть <Жигулі>... Узбіччям між кущами квапиться лисиця з найстаршою дочкою Лискою... Їдуть автобуси, мчать мотоцикли..., а на возі гладкі спинки, п'яточки рожеві...: куві! кві!» [7].

В основу авторської реалізації поетологічних особливостей покладено традиційну українську ментальність і зв'язок з фольклорною казкою. Зайчик запропонував дядьку придбати страх, однак той йому відповів, що ще за часів війни він подолав будь-який страх і тепер нічого не боїться. Далі придбати

страх було запропоновано жінці та богатиреві, маленькій дівчинці, однак і ті не хотіли його купувати, оскільки нічого їм боїтися. Цих зустрічних персонажів письменниця вибрала не випадково, адже вони або позбулися страху, і він їм більше не потрібен, або мають його занадто багато.

Завершує казку опис заходу сонця та кінця ярмарку: «А сонечко вже за полудень хилиться, пора додому». Всі втомлені, але задоволені повертаються додому: «Їде Катруся – з новим свищиком... Їде дід Микола, – поросят продав... Біжить їжак. – Оце, – каже, – нитки несусь» [7].

Авторка використовує зорові та слухові образи, щоб читач повністю поринув в атмосферу ярмарку, його перипетій і фінального акорду – прощання із цим днем і сподівань на наступну зустріч: «Хилиться сонечко нижче та нижче. Стих гомін, погасли барви. На добраніч, косівський майдане! До наступного ярмарку!» [7].

Образ дому своєрідно представлений у казці «Три дні старого року», де дівчинка Настуня разом із мамою чекали тата, який поїхав «у своїх важливих справах... аж на Кавказ» [6]. До Нового року залишалось три дні, матуся захворіла, тому дівчинка повинна була поратися по дому самостійно. Дім у будь-якому творі є майданчиком для розвитку подій, має сакральне значення – для кожної людини це найважливіше місце у світі. Дім є дуже особливим, усі його деталі слугують для утворення цілісного образу персонажа, його психологічного типу. Так, у казці Настуня звернула увагу на дідуса-лісовичка, що стояв на полиці. Образ лісовика у слов'янській міфології символізує лісового духа, що охороняв природу від втручань людей, умів чаклувати, часто перетворювався на дідуса й полюбляв ласощі, залишені на пні.

У казці він є уособленням віри у свої сили, передноворічного дива, на яке чекає кожна дитина, адже дідусь допомагає дівчинці вилікувати її матір: «Найперше потурбуйся про маму. Їй треба лежати. А ще напувай її чаєм з ось цієї чашки, – він показав на блакитну чашку на столі, і золота іскорка з чарівної палички впала прямисінько туди» [6]. Головною умовою було те, що Настуня мала готувати чай сама й подавати його ненці.

Хронотоп дому висвітлює глобальну проблему моральних, етичних, сімейних цінностей, взаємин персонажів (батьків і дітей), що об'єднані однією сім'єю з її традиціями та звичаями. Дівчинка не знала, що їй робити далі, чекала підказки від лісовичка, але той не промовив більше жодного слова. Лісовик у творі став символом віри у власні сили, незламності духу, розуміння того, що любов і турбота рідної людини здатні перемогти будь-які незгоди.

Час розвитку подій у казці вказаний – за три дні до Нового року, простір конкретно окреслений, з елементами опису святково прикрашеного будинку. Родина зібралася разом за святковим столом у затишній домівці: матуся пила чай із блакитної чашки, Настуня їла мандарини та хурму з Кавказу. А дідусь-лісовичок гойдався на гілці ялинки, хитро примруживши очі. Такий тип хронотопу називається ідилічним, коли події та персонажі у творі пов'язані з рідною країною, місцевістю чи домівкою. Окрім цього, Зірка Мензатюк відтворює національний український колорит, що проявляється в родинних традиціях зустрічі Нового року.

Можемо зробити висновок, що художні твори Зірки Мензатюк, уміщені в збірках «Київські казки» й «Тисяча парасо-

люк», мають такі особливості: лінійність часу (час має причинно-наслідкові зв'язки); використання фольклорно-міфічних урбаністичних елементів; тип організації простору можна визначити як ідилічний (у кожному творі збірок відчувається не розписний зв'язок з рідним краєм, домівкою, містом чи селом); авторська реалізація поетикальних категорій базується на традиційній українській ментальності, на зв'язку з народною казкою; у казках збірки «Тисяча парасольок» («Три дні старого року»), «Як автобус мандрував», «Ярмарок») хронотоп підпорядкований моральним законам і принципам (взаємодопомога, повага до старших); хронотопні відмінності авторських казок від народних зумовлені розширенням топографічних (географічних), національно-історичних особливостей. Хронотоп творів циклу «Київські казки» характеризується чітко визначеним місцем розвитку дії.

Висновки. Отже, специфіка художніх творів для дітей Зірки Мензатюк на поетологічному рівні полягає у відтворенні традицій фольклорних зразків художньої творчості. Авторка взяла за основу час і простір, образи народної казки, модифікувала їх і створила сучасні, креативні шедеври дитячої літератури.

Важливим сюжетним елементом казок є експозиція, що відповідає зачину. Її можна охарактеризувати як чітку та коротку, з описом місця або часу розвитку подій. Зав'язка в казках є різноманітною. Це може бути проблема, яку потрібно вирішити (пошук житла для родини), наближення свята (день Києва) або підготовка до нього (очікування Нового року). Розвиток дії характеризується динамічністю, головні герої починають свою подорож («Пектораль») або ж вирішують надзвичайно важливі питання (пошуки серця в казці «Загублене серце»). Кульмінація є не традиційною (перемога добра над злом), а оригінальною, авторською, де на перший план виходять людські цінності, розуміння сенсу життя й усвідомлення незламності власної сили волі.

Література:

1. Зірка Мензатюк. Як автобус мандрував. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13205> (дата звернення: 14.01.2021).
2. Мензатюк З. Дитяча письменниця Зірка Мензатюк: Холодна зброя викликає у мене особливий сентимент : інтерв'ю із сучасною українською дитячою письменницею. URL: <https://vsiknygy.net.ua/interview/74/> (дата звернення: 14.01.2021).
3. Мензатюк З. Київські казки. Харків : Ранок, 2017. 112 с.
4. Мензатюк З. Зірка Мензатюк про «київські» книжки, квіти і щастя : інтерв'ю із сучасною українською дитячою письменницею. URL: <http://www.barabooka.com.ua/zirka-menzatyuk-pro-kiivski-knizhki-kviti-i-shhastyu/> (дата звернення: 14.01.2021).
5. Мензатюк З. Письменниця Зірка Мензатюк: діти – люди зайняті : інтерв'ю BBC Україна з сучасною українською дитячою письменницею. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2014/12/141203_book_2014_menzatyuk_int_hk (дата звернення: 14.01.2021).
6. Мензатюк З. Три дні старого року. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13203> (дата звернення: 14.01.2021).
7. Мензатюк З. Ярмарок. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13206> (дата звернення: 14.01.2021).
8. Онацький Є. Українська мала енциклопедія. Буенос-Айрес : Адміністрація УАП Церкви в Аргентині, 1958. Кн. 3 : Літери Д–Є. 432 с.

Sharov S., Skorytsia D. The specifics of the chronotope in children's books by Zirka Menzatiuk: poetic features

Summary. Modern children's literature is enriched by the works of famous writers who have greatly contributed to its new stage of creative and artistic development. The article reflects the specifics of the chronotope used by Zirka Menzatiuk in her books for children which are quite popular among young people. Special attention is paid to the poetic features of the writer's works. It is emphasized that the writer has developed her interest in fiction since her childhood when she created her first fairy-tale. Zirka Menzatiuk's works reproduce an organic connection with folklore material and they adhere to the historically established classification of literary works according to their form, volume, and other features. The research analyzes the author's collections of works "The Tales of Kyiv" and "A Thousand Umbrellas". The language of Zirka Menzatiuk's works is found to be simple and clear; it is free of unnecessary details and it has a living poetic soul. Her works are close to children's folklore; they are figurative and musical, full of humour and elements of play. It is found that the works of Zirka Menzatiuk presuppose the exist-

ence of a conflict, as they show deep psychological vicissitudes and collisions. While writing them, the author took into account the child's age. Her fairy-tales and stories are marked by didacticism, instructiveness; they have a specific intonation and emotional colouring. The writer often pays attention to the illustrative material, making quite clear requirements for it. Based on the analysis of the plot in such fairy-tales as "How the bus travelled", "The Fair" and other tales, it is found that on the poetic level the works are optimistic; they are characterized by dynamically unfolding events. Most of Zirka Menzatiuk's works are intended for children, but they can also be interesting for adult audience. It is accentuated that the realization of poetic categories in the works of the author is based on the traditional Ukrainian mentality; it is closely connected with the folk tale. The author's fairy-tales reproduce the originality of the space-time structure through urban and folklore-mythological elements. The pieces of fiction contain the descriptions of the native land, and the scenes where the events are taking place are accurately defined.

Key words: poetic features, fairy-tale, a piece of fiction, poetics, chronotope.